

**JEROEN
BROUWERS
HET
TUURTOUW**

**Ter herinnering aan
Geert van Oorscot**

Uitgeverij Atlas Contact
Amsterdam/Antwerpen

...later die negentiende december 1987, toen ik het nieuws al van anderen had gehoord, belde Jaap Goedegebuure mij op.

‘Vader is dood,’ zei hij.

De allereerste associatie bij het vernemen van iemands doodsbericht. Dat is het binnen één tel alles oproepende en samenvattende beeld van de overledene, – dit beeld bepaalt in dezelfde tijdfliets de graad van mijn eventuele geschoktheid en ontroering.

Het beeld van Geert van Oorschot dat als een dia in mijn hoofd werd geprojecteerd op het moment dat ik hoorde dat hij dood was, situeerde hem ‘daar en daar’, ‘toen en toen’, ‘onder die en die omstandigheden’. Mijn associatie was één bepaalde herinnering aan hem, die zich onmiddellijk losmaakte uit de

zich opdringende baaierd van taferelen, en het leek of ik *wist* dat juist *die* herinnering zou bovenkomen als mij zou worden meege-deeld dat hij was gestorven.

Was ik geschokt? Om eerlijk te zijn: niet zo erg. Voor mij wàs hij al onbereikbaar. Hij had zijn doodgaan over jaren uitgesmeerd, de Geert-van-vroeger hadden we al eerder naar het crematorium gebracht. Was ik ont-roerd, bedroefd? Dat wel, maar meer om iets anders. Ik had in die periode liefdesverdriet dat juist op die dag tot een culminatiepunt was gekomen. De dood van Geert kon er nog wel bij, maar verbleekte bij de gevoelsbesog-nes die mij werkelijk bezighielden. Wat ik voornamelijk voelde, was diepe spijt dat ik er niet meer met hem over kon praten.

Belde hij op. Vroeg: 'Hoe is het met je?'

Ik: 'Och Geert.'

Hij: 'Ja, daar weet ik alles van.'

Einde gesprek.

De anekdote van Geert van Oorschot en Jan van Nijlen in een Brussels café. Dat ze niets tegen elkaar zeiden, behalve dat Van Nijlen opmerkte: 'Het leven is moeilijk.' Geert heeft mij dit korte verhaal ettelijke keren verteld, altijd besluitend met: 'Dit was een essentieel gesprek.'

Zulke essentiële gesprekken waren er tussen hem en mij ook, vroeger. Gedachtenwisselingen van maar enkele seconden, – de lange verhalen zèlf hoefden we elkaar niet te vertellen, we begrepen elkaar zo wel. Weinig woorden, soms zelfs géén woorden.

Informeerde hij: ‘Met wie je daar stond te praten, is dat een lul of een halflul?’

Voordat ik een karakteristiek van bedoelde persoon had kunnen formuleren, zei hij: ‘Ja, dat dacht ik al.’

Uit het feit dat ik enige tellen over mijn antwoord nadacht, trok hij de wortel dat er kennelijk allerlei ja’s en nee’s op een weegschaaltje moesten worden gelegd en dat alleen al mijn weifeling voldoende antwoord was. Hoe mijn antwoord in werkelijkheid zou hebben geluid, wat deed dat er toe, – ook een halflul is een lul, tenslotte.

Maar dit was vroeger, tamelijk lang geleden, – toen hij nog niet de ijdele Bekende Nederlander was geworden en van zijn persoonlijkheid een ingestudeerde en met veel schmiere vertolkte ‘karakterrol’ had gemaakt. Van deze rol, – Cyrano de Bergerac op z’n narrigst, voor het voetlicht of de t.v.-camera gebracht door een vermolmde kurkeik met

het stemgeluid van een misthoorn, – gaf hij zoveel reprises, dat hij ten slotte zijn eigen cliché was geworden. Ik had veel sympathie voor hem, – maar als hij in het openbaar die ‘rol’ weer begon te spelen, vond ik hem onuitstaanbaar: hij stelde zich aan, hij was onecht.

Precies dit woord, ‘onecht’, moest men nooit tegen hem zeggen, en misschien was het inderdaad wel helemaal verkeerd gekozen om er zijn uitsloverij mee te karakteriseren. Geert van Oorschot dacht dat hij altijd ‘echt’ was, in welke van zijn gedaanten en achter welke van zijn maskers dan ook. Wie zich aan hem ergerde en hem dat zei, dreef hij buiten zijn gezichtskring. Relativerend commentaar, ook als het werd uitgesproken met warme vriendschapsgevoelens, maakte hem nijdig (al spéélde hij teleurstelling en bedroefdheid) en interpreteerde hij als onvriendschappelijk en onsolidair. Hij bestond uit een glas-in-loodraam van persoonlijkheden, al die persoonlijkheden waren ‘echt’, maar zaten elkaar in de weg. Hij wist uiteindelijk niet voldoende meer welke zijn gespeelde echtheid was.

Toen ik hoorde dat hij dood was, had ik het

gevoel of ik bijna twintig jaar lang niet Geert van Oorschot had gekend, maar een heel gezelschap Geert van Oorschotten, van wie er één dood was: – degene die mij het minst interesseerde. Mijn herinneringen aan hem vormden méér Geert van Oorschot dan het lichaam dat in Baambrugge dood in zijn bed was aangetroffen.

Bij de post, die dag, was onder meer het achttiende deel van het Volledig Werk van Multatuli. Na het uitpakken van het boek was nog door me heen gegaan: straks even Geert bellen.

Mijn ‘vader’ is hij nooit geweest.